

Örnen har en stor snabb och farlig fiende

Kungsörnen sätter sig gärna och kalasar på trafikdödade djur som ligger på järnvägsrälsen och faller därför själva offer för tågen. En sammanställning av dödsorsaker för örn i Norrbotten visar tågdödens stora andel.

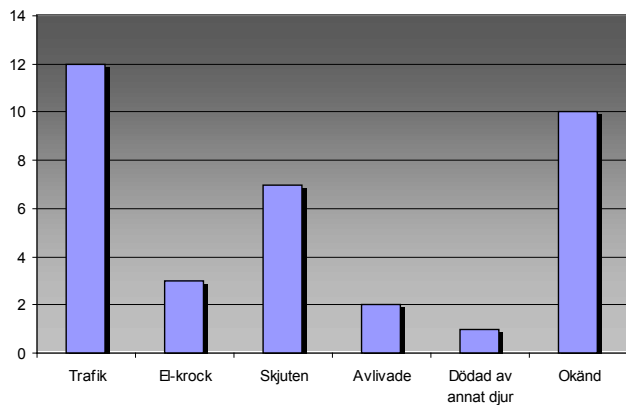
Under 1995-2004 har Naturhistoriska Riksmuseet tagit emot 35 kungsörnar in-skickade från Norrbottens län. För samtliga örnar rapporteras fynddatum, lokal, dödsorsak, kondition, vikt, kön och ålder.

Den största enskilda dödsorsaken är trafiken och av de trafikdödade örnarna så är tåget den stora "boven" i dramat. Anledningen torde vara att tågen kör på vilt, framförallt ren, som i sin tur lockar till sig örnar. Av 12 trafikdödade örnar stod tåget för elva. Att tågen svarar för den största andelen kan också bero på att banverket rutinmässigt skickar in samtliga överkörda örnar in samtliga överkörda örnar. En gissning är att detsamma inte alltid gäller för enskilda bilister längs bilvägarna. Möjligen har polisen heller inte alltid möjlighet eller tid att hämta de kungsörnar som rapporteras påkörda. Ytterligare en gissning är att eftersom järnvägen går genom mer ostörda områden och är mindre trafikerad än vanliga bilvägar ligger de trafikdöda kadavren mer ostört och blir på så vis kanske mer attraktiva för örnarna.

De mätta och tunga kungsörnarna blir lätta offer för ett framrusande tåg när de äter på kadaver. Att örnarna kan äta ansenliga mängder vid ett tillfälle visar en ung hona som blev överkörd av tåget i september 2003. Hon vägde 5630 gram och hade 813 gram föda i krävan vilket utgör 15 procent av den totala vikten.

Kungsörnsungar i sitt bo.

Dödsorsaker hos omkomna kungsrörnar från Norrbottens län 1995-2004. Källa: Naturhistoriska Riksmuseet.

De individer som faller offer för tåget gör det framför allt under vintermånaderna december-mars. Dessa örnar är i samtliga fall adulta (vuxna) individer eller så saknas uppgift om ålder. Det finns två yngre örnar som blivit tågdödade men detta skedde tidigare under hösten. Att tåget dödar vuxna och reproduktiva individer vintertid kan mycket väl på lokal nivå påverka hur kungsrörnsreviren blir besatta kommande år.

AV DE ÖRNAR som är inskickade till Naturhistoriska Riksmuseet saknar tio av de 35 individerna uppgift om dödsorsak, sju individer har fallit offer för tjuvjakt och tre örnar har kolliderat med elledningar. Två örnar har också påträffats skadade och har av den anledningen blivit avlivade. Det finns alltså förutom tågdöden omfattande okända samt svår-rapporterade dödsorsaker. Det

kan finnas ett mörkertal för antalet dödade kungsrörnar som kan vara betydligt större än de siffror som redovisas här.

De flesta inskickade kungsrörnar, 12 stycken, kommer från Norrbotten. Medan lappmarkerna har något färre inskickade exemplar; Torne lappmark åtta, Lule lappmark sju och Pite lappmark sex stycken. Två inkomna saknar geografisk bestämning.

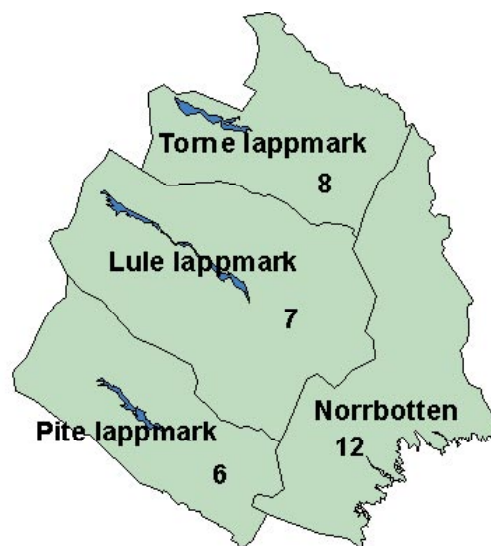
Av de 35 kungsrörnarna har sex individer varit ringmärkta. Två av dessa är ringmärkta i Sverige medan de övriga fyra har finska ringar. Den äldsta örnen var 12 år när den i april 1995 kolliderade med en elledning utanför Lainio. Örnen var ringmärkt i Finland 1983.

HÅKAN TYRÉN

En version av artikeln finns publicerad på Gällivare Naturskyddsförenings hemsida: www.gallivare.snf.se

Mats Bergqvist med en tågdödad kungsrörn i Norrbotten i januari 2005. Efter att den tredje kungsrörnen blivit påkörd av tåget inom en vecka under januari 2005, gjorde artikelförfattaren Håkan Tyrén en undersökning av dödsorsaker för norrbottenska kungsrörnar.

Karta med fördelningen över omkomna kungsrörnar 1995-2004. Två rapporterade örnar som saknar geografisk bestämning finns inte med på kartan. Källa: Naturhistoriska Riksmuseet.

Svenska Rovdjursföreningens nya hemsida, profil och logotype

Kolla in Rovdjursföreningens nya fräscha hemsida på www.rovdjur.se! Där finns nu också möjlighet för regionansvariga runt om i landet att lägga in egen information under respektive region.

Hemsidan är lätt att bygga ut och föreningens ambition är att den ska bli den självklara källan för alla som söker kunskaper och faktabaserad information om rovdjur.

Äntligen kan Rovdjursföreningen också presentera en egen grafisk profil som ska stärka föreningens profil. I den ingår också en helt ny logotype, ett stiliserat öga, som ska bli ett ännu tydligare kännetecken för Rovdjursföreningen. Ögat, själens spegel, är en stark symbol som kan stå för information, medvetenhet och iakttagelseförmåga, samtidigt som den kan symbolisera alla rovdjursarter. Ögat som symbol är lätt att känna igen och i sin stiliserade form fungerar den utmärkt i olika storlekar och skilda sammanhang.

MATS ERICSON

Fjällkurs

helgerna 7-9 april och 21-23 april

Vi gör guidade skidturer i fjället runt vår väglösa gård Vardofjäll 18 km från landsvägen i södra Lappland, Västerbottens län. Kanske får vi se björnspar, men troligast järvspår förutom allt annat av fjällets liv. Kvällstid studerar vi gamla texter och pratar om synen på rovdjur och livet i fjället förr och nu.

Kurskostnad 2 200 kr. I priset ingår ödemarkstransport Gielas - Vardofjäll, logi torsdag - söndag, bädd med linne och måltider. 3 - 8 deltagare / helg.

Anmälan tfn: 0940-76018, e-post ingrid.svarto@swipnet.se. Sista anmälningsdag: 26 mars respektive 2 april.